

BUDOUCNOST EVROPSKÝCH MĚST V PRAZE

Jak vypadá architektura, která nestaví nové, ale pracuje s tím, co už existuje? Jak může dům zestárnout společně s lidmi? A může být bydlení formou občanské emancipace? Ve dnech 3.–4. 11. 2025 se v Praze setkali architekti, urbanisti a krajináři z evropských zemí, aby hledali odpovědi na otázky, které dnes řeší města od Barcelony po Freiburg. EUNIC Imagine Festival: Regeneration of Cities ukázal, že regenerace měst není jen technický problém. Je to především politická a společenská výzva.

Začátek loňského listopadu patřil v Praze debatě o budoucnosti evropských měst. EUNIC Imagine Festival: Regeneration of Cities, který pořádala síť EUNIC Praha, společenství evropských kulturních institutů, svedl dohromady více než 15 architektů, urbanistů a krajinářů z celé Evropy a přes dvě stě lidí, kteří přišli poslouchat a diskutovat. „*Chtěli jsme ukázat, že i složitá témata, jako je regenerace měst, mohou těžit z mezinárodní výměny a spolupráce mezi odborníky, politickými představiteli i veřejností,*“ vysvětlila při zahájení dvoudenní akce Denise Quistorp z Rakouského kulturního fóra v Praze a současná prezidentka EUNIC Praha. Kurátorkou akce byla architektka Kateřina Eklová ze studia Rethink Architecture.

Umění číst architekturu

Festival zahájil Ondřej Chybík z brněnského studia CHYBIK + KRISTOF myšlenkou, která se pak vinula celým programem. Udržitelnost neznamená stavět nové – znamená umět pracovat s tím, co už existuje. Na příkladech Zbrojovky

nebo autobusového nádraží Zvonařka v Brně ukázal, že každý dům nese otisk své doby. „*Když ho dokážeme číst, můžeme navrhovat odpovědněji,*“ řekl Ondřej Chybík.

Myšlenka o čtení se vrátila v jiné podobě u varšavského studia CENTRALA, které se zabývalo tzv. meteorologickou architekturou. Małgorzata Kuciewicz a Simone De Iacobis hovořili o tom, jak budovy ovlivňují teplotu, proud vzduchu či vlhkost. Město má svou atmosféru nejen metaforicky, ale doslova fyzicky. Architekt by ji měl umět číst stejně jako historii domu.

Maxwell Gitenstein ze studia SOLA přidal další perspektivu. Představil zvědavost jako metodu návrhu. Nejlepší veřejné prostory podle něj nevznikají z hotových plánů, ale z pozorování a naslouchání lidem, kteří prostor obývají, i místu samotnému.

Maďarský architekt Barnabás Szakács ze studia Lépték-Terv mluvil o městech, která se dokáží učit od vody. V jejich projektech se voda nestává odpadem,

ale zdrojem. Vstupuje do ulic i parků a pomáhá vytvářet prostředí, které zvládá horko i sucho.

Brit Ian Bogle z Bogle Architects přinesl do panelu úplně jiný úhel pohledu, a to že se velké veřejné stavby a městské bloky mohou navrhovat s ohledem na to, jak se lidé skutečně pohybují a žijí. Jeho příklady zdůraznily, že lidské měřítko musí být přítomné i v projektech, které jsou na první pohled monumentální.

Shahram Agaajani z lucemburského studia Metaform Architects navázal příběhem Belvalu. Místo toho, aby industriální struktury v této části Lucemburska byly zbourány, se staly základem čtvrti nové. Jeho prezentace ukázala, že i těžký průmysl může být startem pro současně živé město.

Kdy je dům udržitelný?

Odpoledne se debata přirozeně stočila k bydlení. Peter Sapp z vídeňského studia querkraft představil koncept emoční udržitelnosti. Nestačí, když dům funguje technicky. Musí vydržet nedokonalý život. „*Architektura musí být schopna zestárnout s lidmi, kteří v ní žijí,*“ vysvětlil Peter Sapp.

Obdobný přístup předvedl Ola Broma Wessel ze švédského studia Spridd na projektu Generatorn v Linköpingu. V jednom domě bydlí studenti, senioři i rodiny s dětmi. Není to sociální experiment, ale funkční model mezigeneračního soužití. Bydlení není jen o čtyřech stěnách, je o vztazích mezi lidmi.

Massimo Alvisi ze studia Alvisi Kirimoto připomněl dlouhou tradici sociálního bydlení v Itálii, která se dnes vrací v nové podobě s důrazem na technickou jednoduchost, lokální materiály a komunitu.

Foto © Alex Shoots Buildings

Autobusové nádraží Zvonařka v Brně

Obytný dům Karlheinz Hora-Hof ve Vídni

Portugalské téma do panelu přinesla Lenka Holcnerová. V Lisabonu se dlouhodobě věnuje návrhům dostupného bydlení, které reaguje na extrémní tlak na trh s byty. Ukázala, jak prefabrikované a modulární systémy mohou městu pomoci stavět rychle, a přitom s důrazem na kvalitu a urbánní charakter.

Boris Zeisser z amsterdamského studia Natrufried architecture představil projekt, který diskusi posunul jiným směrem. Dřevostavba De Warren vznikla svépomocí třiceti rodin, z nichž každá je zároveň investorem, architektem i správcem. „*To není jen o bydlení,*“ zdůraznil Zeisser, „*je to forma občanské emancipace.*“

Jak žije město

Závěrečný panel věnovaný dostupnému bydlení a regeneraci městských čtvrtí otevřel Xavier Matilla, bývalý hlavní architekt města Barcelony. Ukázal, jak se mohou města nadechnout, když se vzdají dominance automobilové dopravy a vrátí ulice lidem. Superbloky nejsou jen urbanistická strategie, ale způsob, jak obnovit každodenní život v městských čtvrtích.

Pařížský urbanista Benjamin Panchout přenesl pozornost k infrastruktuře, která často stojí mimo zájem architektů. Na projektech RATP (dopravní podnik v Paříži) ukázal, že dopravní uzly mohou

být prostorem pro nové formy bydlení. V jeho příspěvku zaznělo, že město se může rozvíjet i tam, kde by to málokdo čekal.

Za Trenčín vystoupila Hana Laššová, která představila projekt City Reimagined jako důkaz, že i menší města mohou měnit svou podobu díky komunitám. Zaměřila se na dočasné zásahy, kulturní programy a péči o veřejný prostor, které přibližují město lidem a budují jejich místní hrdost.

Urbanista z Freiburgu Rüdiger Engel přivezl německý model dlouhodobého myšlení. Na projektu nové čtvrti Dietenbach prezentoval, jak lze kombinovat sociální a ekologickou udržitelnost. Podstatou není rychlost, ale trpělivá práce s plánem a stabilní spolupráce s obyvateli.

Pražskou perspektivu doplnila Kristina Ullmannová z IPR Praha. Popsala, jak město pracuje s brownfieldy, dlouhodobými strategickými dokumenty a jaký důraz město klade na kvalitu veřejného prostoru. Její příspěvek ukázal, že i Praha stojí před podobnými výzvami jako ostatní evropská města.

Workshopy napříč městem

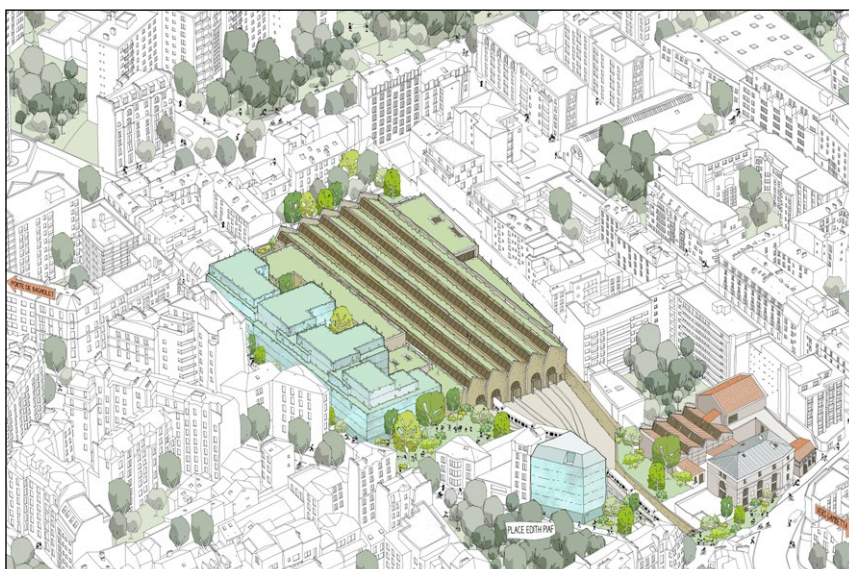
Druhý den se akce přesunula z konferenčního sálu do čtyř institucí po Praze. Goethe-Institut, Rakouské kulturní fórum v Praze, Italský kulturní institut v Praze a Velvyslanectví Švédska hostily workshopy s omezenou kapacitou. Místo velkých přednášek tak přišla na řadu přímá výměna zkušeností.

Expert z Vídně, Stockholmu, Amsterdamu a Říma srovnávali různé modely komunitního bydlení. Peter Sapp mluvil o vídeňském komunitním bydlení, Ola Broms Wessel o švédském modelu mezigeneračního soužití, Boris Zeisser o amsterdamské družstevní stavbě a Massimo Alvisi o italské tradici sociálního bydlení. Systémy se lišily, ale otázka zůstávala stejná: Jak vybalancovat dostupnost, kvalitu a komunitní rozměr?

V paralelní sekci na Rakouském kulturním fóru v Praze se mluvalo o veřejném prostoru. Shahram Agaiani z Lucem-

City Hall Park v Budapešti

Výstavba areálu Belgrand-Saint-Fargeau v Paříži

burského studia Metaform Architects ukázal, jak je možné využít technologické nároky poštovního datacentra k vytápění či klimatizaci sousedních budov. Małgorzata Kuciewicz a Simone De Iacobi ze studia CENTRALA představili práci s mikroklimatem. Maxwell Gitenstein ze studia SOLA pro změnu vysvětlil principy participativního designu. Marek Matrtaj, ředitel designu z pražské kanceláře Bogle Architects, doplnil ukázky velkých staveb, které dokáží město znovu propojit s lidmi. Spojovalo je zaměření na proces návrhu, ne na definitivní řešení.

V Italském kulturním institutu v Praze se diskutovalo o adaptaci měst na kli-

matické změny. Xavier Matilla představil barcelonské superbloky jako model města krátkých vzdáleností. Omar Mirza mluvil o Trenčíně, který se díky titulu Evropského hlavního města kultury 2026 učí jinak přemýšlet o veřejném prostoru. Natalia Szecsenyi z maďarského studia Lépték-Terv vysvětlila princip tzv. sponge cities, měst schopných zadržovat vodu a posilovat biodiverzitu.

Na švédském velvyslanectví se debata vrátila k bydlení. Rüdiger Engel z Freiburgu detailněji představil klimaticky neutrální čtvrť Dietenbach. Benjamin Panchout z pařížského RATP ukázal, jak propojit dopravní uzly s novým bydlením. Lenka Holcnerová doplnila

lisabonské příklady prefabrikovaných domů z evropských fondů. Diskuse se točila kolem praktické aplikace: Jak tyto modely přenést do vlastních měst?

Výměna místo prohlášení

„Chtěli jsme, aby návštěvníci odešli s receptem, jak podobný projekt zrealizovat i u nich ve městě,“ vysvětlila kurátorka Kateřina Eklová. Festival se záměrně vyhýbal velkým prohlášením. Soustředil se na konkrétní výměnu zkušeností a na ukázkou toho, že klimatická adaptace, sociální inkluze nebo ekonomická dostupnost nejsou pouze technické výzvy. Jsou to otázky politické – a hlavně společenské.

EUNIC Praha patří mezi největší klustry evropských kulturních institutů na světě. Festival spojil zástupce různých přístupů, odbornosti a kulturních prostředí a poskytl jim prostor sdílet zkušenosti a diskutovat o společných tématech. Závěrečné debaty připomněly, že regenerace měst není pouze otázkou stavebních zásahů. Týká se i vztahů mezi lidmi a institucemi, a tedy i obnovy důvěry.

Článek je dostupný také na <https://archizoom.cz/budoucnost-evropskych-mest-v-praze/>.

Mgr. Tomáš Seko